

Täysistunto

Tiistai 25.11.2025 klo 14.00—21.58

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2025 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.32 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan puheenjohtajana esittelen mietinnön perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Eli tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta sekä aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien enimmäismaksujen määrän korottamisesta sekä näiden maksujen sitomisesta indeksiin. Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia ja ehdottaa niiden hyväksymistä siten, että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja 3. ja 4. lakiehdotus hyväksytään teknisuonteisilla korjauksilla muutettuina. Tähän mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksesta, jota kunta voi järjestää perusopetuksen valmistavan opetuksen jälkeen. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan tarvitsemia valmiuksia suomen tai ruotsin kielessä ja siten osaltaan edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Ehdotuksen mukaan perusopetukseen valmistavaa opetusta ja valmistavan opetuksen lisäopetusta järjestetään muualla kuin Suomessa syntyneelle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle.

Valiokunnan mietinnössä todetaan, että nykyisessä laissa valmistavan opetuksen termi on ”maahanmuuttajille järjestettävä perusopetukseen valmistava opetus”. Maahanmuuttajilla tarkoitetaan lähtökohtaisesti henkilöitä, jotka ovat muuttaneet maahan. Perusopetukseen valmistavan opetuksen voidaan siten jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla katsoa kohdistuvan Suomeen muuttaneille lapsille. Hallituksen esityksen mukaan vuonna 23 noin 10 prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista on kuitenkin ollut Suomessa syntyneitä.

Asiantuntijalausunnoissa on esitetty vastakkaisia näkemyksiä ehdotuksesta, jonka mukaan tämä valmistava opetus ja valmistavan opetuksen lisäopetus järjestetään jatkossa vain ulkomailla syntyneille ulkomaalaistaustaisille oppilaille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan erillisjärjestelyt, kuten tämä valmistava opetus ja sen lisäopetus ja niiden myötä opetuksen järjestäjien saamat merkittävät panostukset, on tarkoituksenmukaisinta suunnata tukea eniten tarvitseviin oppilaisiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan erityisesti alakoulun loppupuolella ja yläkouluikässä maahan tulevilla oppilailla on tarvetta kielen ja oppimisvalmiuksien tukeen. Suomessa syntyneiden oppilaiden osalta tuen painopiste on jatkossa ratkaisuisissa, joissa maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret ovat mukana samassa opetuksessa kuin muutkin oppilaat. Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset voivat osallistua varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen ja sitä kautta kehittää kielitaitoa ennen perusopetuksen alkamista. Oppilailla, joilla on perusopetuksessa vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on perusopetuslain mukaisesti oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia. Kielen oppimista tuetaan ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin kuuluvan opetuskielen tukiopetuksen avulla.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että Suomessa syntyneet maahanmuuttotoustaustaiset lapset osallistuvat esiopetuksen yhteydessä suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien oppilaiden kanssa, sillä kontaktit ruotsia ja suomea puhuviin edistävät kielen oppimista. Esiopetuksen järjestäjän tulee tarjota opetuskielen opetusta oppilaille, jotka sitä tarvitsevat.

Näillä esille tuoduilla perusteilla sivistysvaliokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta.

Sitten näistä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuista toinen kokonaisuus.

Tässä esitetään näiden perittävien maksujen enimmäismäärän korottamista. Se kompensoisi kunnille aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuteen tehtävää valtion rahoituksen leikkausta, eli sieltä leikataan valtionosuuksia, ja sitten maksuilla kunnat voivat kompensoida. Samalla nämä maksut ehdotetaan sidottaviksi kuntien peruspalveluiden hintaindeksiin. Sivistysvaliokunta kannattaa näitä ehdotuksia.

Valiokunnan mietinnössä tuodaan esille, että useat lausunnonantajat ovat esittäneet huolensa aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisen vaikutuksista ja lausunnoissa on pidetty tärkeänä varmistaa, ettei maksujen korottaminen vähennä toimintaan osallistumista sellaisten lasten osalta, joilla ei ole muita mahdollisuuksia harrastaa. Valiokunta toteaa, että tämä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on vapaaehtoista kunnille ja että aamu- ja iltapäivätoiminnassa perittävien maksujen enimmäismäärää ei ole korotettu vuoden 2016 jälkeen.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan kunnan on jätettävä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksu perimättä tai sitä on alennettava, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloodellytykset tai huolelliset näkökohdat perustelevat sitä. Säännöksen tarkoituksena on huolehtia siitä, että perheen pienituloisuus ei muodostuisi esteeksi osallistumiselle. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että kunnat tiedottavat aktiivisesti mahdollisuudesta hakea asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä.

Tällä hetkellä nämä maksut eivät ole sidottuna indeksiin, toisin kuin esimerkiksi varhaiskasvatuksen enimmäismaksut, ja koska enimmäismaksujen määrät ovat jääneet merkittävästi jälkeen yleisestä hintakehityksestä, maksujen korottamista ja sitomista indeksiin voidaan pitää perusteltuna. Sitomisella indeksiin tavoitellaan sitä, että kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan laatu ja laajuus säilyvät nykyisellään.

Hallinnollisen työn minimoimiseksi indeksitarkistukset ehdotetaan tehtäväksi samassa rytmissä muiden varhaiskasvatusmaksujen kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Kuten alussa totesin, valiokunnan mietintö ei ole yksimielinen, vaan siihen sisältyy kaksi vastalauseita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.39 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomen kieli on avain kotoutumiseen ja Suomen kulttuuriin ja tähän yhteiskuntaan asettumiseen. Kielen opettamisessa vastuu on, totta kai, varhaiskasvatuksella ja perusopetuksella, mutta on aivan keskeistä ymmärtää myös kotien rooli kielen oppimisen näkökulmasta. Me emme voi väheksyä kotien ja vapaa-ajan merkitystä, sillä mikäli kieleen ei tule tarpeeksi syötettä, niin kieltä ei yleensä silloin myöskään opita.

Hallitus siis esittää mallia, jossa Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset jätetään tämän valmistavan opetuksen ulkopuolelle. Meidän ei pidä olettaa, että suomalainen yhteiskunta kantaa kaiken vastuun kielen oppimisesta. Perheillä on ensisijainen vastuu varmistaa, että lapset oppivat sen kielen, jota tässä maassa tarvitaan. Kotoutuminen ei ole pelkkä koulun tehtävä. Jos perhe ei tue lapsen kielitaitoa, mikään lisäopetus ei ratkaise ongelmaa. Meidän on lopetettava järjestelmä, jossa veronmaksajat maksavat yhä enemmän mutta tulokset eivät parane. Perussuomalaiset katsovat, että vastuu kuuluu siis myös perheille, ei vain valtiolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.40 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Olemme tehneet tähän vastalauseen, vastalause 1, jonka esitän. Tähän on kaksi syytä kokonaisuudessaan.

Toinen on valmistavan lisäopetuksen rajaus. Katsomme niin, että tälläkin hetkellä Suomessa syntyneistä maahanmuuttajataustaisista lapsista ja nuorista 10 prosenttia on valmistavan opetuksen piirissä. Suomen kielen taitojen vahvistamiseksi ja heidän suomalaisen koulutuspolkunsu turvaamiseksi tämä 10 prosenttia ei tule tällä lakimuutoksella mihinkään muuttumaan, vaan edelleen he tarvitsevat sitä lisätukea ja heille tulisi sitä antaa tämän valmistavan opetuksen muodossa.

Toinen asiakohta, mihin tämä meidän vastalauseemme perustuu, on aamu- ja iltapäivätoiminnan kuukausimaksujen korottaminen. Tämähän tulee korottumaan 20 prosenttia, ja tämä ei ole mitenkään tulosidonnaista, niin kuin varhaiskasvatuserot, vaan nämä ihan kaikilta korottuvat. Useat lausunnonantajat, useat asiantuntijat ilmaisivat tästä asiasta huolensa, että kun nämä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksut korottuvat, niin silloin tämä vaikuttaa erityisesti matalamman tulotason perheisiin ja erityisesti nämä lapset tulevat olemaan jatkossa kotona yksin pidempiä aikoja. Siellä voi myös olla semmoisia turvattomia tilanteita, että olisi parempi olla aamu- tai iltapäivätoiminnassa. Kyseessä on yleensä nämä nuorimmat, 7- tai 8-vuotiaat lapset, ja heillä olisi kyllä hyvä olla seuraa vielä iltapäivisin.

Tämä myös asettaa kunnat ja kuntien asukkaat hyvin eriarvoiseen asemaan. Tietyissä kunnissa näitä maksuhelpotuksia on käytössä jo paljon enemmän tai jopa ei välttämättä peritä ollenkaan näitä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja, ja sitten toisissa kunnissa taas tämän taloustilanteen takia niitä joudutaan perimään kaikilta. Eli kunnat ja niitten asukkaat joutuvat hyvin epätasa-arvoiseen asemaan. Sen takia me olemme tästä tämän vastalauseen 1 esittäneet, ja siihen sisältyy myös pykälämuutoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.43 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa herra puhemies! Esityksen keskeinen lähtökohta on selkeyttää valmistavan opetuksen kokonaisuutta ja kohdentaa tuki niihin oppilaisiin, joilla tarve on kaikkein suurin. Perusopetukseen valmistava opetus ja sen lisäopetus suunnataan jatkossa ulkomailla syntyneille oppilaille. Tämä linjaus vahvistaa järjestelmän johdonmukaisuutta ja varmistaa, että erillisjärjestelyt ja niihin sidotut resurssit ohjautuvat erityisesti niille lapsille ja nuorille, jotka saapuvat maahan yläkouluikäisinä tai alakoulun loppupuolella ja joilla on eniten tuen tarvetta kieli- ja opiskelutaitojen vahvistamisessa.

Suomessa syntyneiden maahanmuuttajataustaisten oppilaiden osalta sivistysvaliokunnassakin totesimme, että kielen oppiminen ja koulutuksellinen tuki toteutuvat tarkoitukseenmukaisemmin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksen yleisissä tukimuodoissa. Näin edistetään yhdenvertaisuutta ja vältetään tarpeetonta rinnakkaisjärjestelmää.

Esitykseen sisältyvä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen enimmäismäärän korotus ja maksujen sitominen hintaindeksiin ovat perusteltuja. Maksuja ei ole tarkistettu lähes kymmenen vuoteen, ja indeksisidonnaisuus turvaa toiminnan jatkuvuuden tilanteissa, joissa kustannukset nousevat. On samalla tärkeää todeta, että kunnilla on velvollisuus jättää maksu perimättä tai alentaa sitä perheen taloudellisen tilanteen perusteella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

15.44 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksujen korottamisesta on sellainen suunta, joka ei vie lasten ja perheiden yhdenvertaisuutta eteenpäin vaan taaksepäin. Hallitusohjelmassa kuitenkin luvattiin, että vahvistettaisiin lasten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja helpotettaisiin vanhempien työn ja perheen yhteensovittamista, mutta kyllä tämä esitys tekee nyt ihan päinvastoin maksujen noustessa. Eli tämä esitys on sellainen, että pahimmillaan se jättää osan lapsista yksin kotiin aamupäivisin ja koulun jälkeen iltapäivisin, kun vanhemmat ovat töissä, ja tämä on hyvin surullinen asia. Aikanaan kun iltapäiväkerhotoimintaa Suomeen tuotiin, nimenomaan puhuttiin siitä — meillä ei ollut tätä systeemiä — että lapset joutuivat olemaan yksin, mutta nyt todellakin mennään taaksepäin, koska maksujen takia monet sitten eivät voi lapsilleen tätä toimintaa enää maksaa.

Eli tosiaankin aamu- ja iltapäivätoiminta on monelle lapselle turvallinen arjen ankkuri, paikka, jossa voidaan välttää yksinäisyyttä, yksinäisyyden tunnetta, saadaan tukea koulupäivään ja on myöskin mahdollisuus harrastaa. Tämä maksujen 23 prosentin korotus on todella raju, maksut nousevat lähes neljänneksen, ja hallitus itsekin on myöntänyt, että tämä heikentää erityisesti pienituloisten ja monilapsisten perheiden mahdollisuuksia osallistua tähän aamu- ja iltapäivätoimintaan. Toisaalta sitten taas nämä maksuvapautusten erilaiset kirjavat käytännöt eivät riitä turvaverkoiksi silloin, kun perheellä ei ole tietoa niistä tai kun köyhyys kasvaa: kun on hankala tilanne, niin on aika vaikea lähteä silloin selvittämään näitä käytäntöjä, voimavarat eivät välttämättä yksinkertaisesti siinä kohtaa riitä.

Tosiaankin tämä päätös tulee hallituksen kaudella, jonka toimien myötä 31 000 lasta on putoamassa köyhyysrajan alle, ja samalla useiden etuuksien indeksit on jäädytetty, mikä tekee tästä maksujen indeksisidonnaisuudesta pienituloisille käytännössä lisäkorotuksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lasten yhdenvertaisuus ja perheiden hyvinvointi eivät voi olla säästökohteita. Tämä esitys ei edistä hallitusohjelman tavoitteita, se päinvastoin romuttaa niitä. Kyllä hallituksen tulisi nyt perua tämä linja, joka sysää heikommassa asemassa olevat ennistä kauemmaksi niistä palveluista, jotka juuri heidän arjessaan ovat ratkaisevan tärkeitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.47 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on perusopetuslain muutos, jolla säädetään valmistavaan opetukseen lisäopetuksesta. Sitä järjestetään perusopetuksen valmistavan opetuksen jälkeen, jos se nähdään tarpeelliseksi esimerkiksi kielellisten valmiuksien varmistamiseksi. Tämä on tärkeä uudistus.

Valmistava opetus edistää lapsen kotoutumista, hyvinvointia ja tukee oppimisvaikeuksien varhaista havaitsemista. Lisäopetus vahvistaa lapsen oikeuksia. Ongelmana kuitenkin on, että samalla hallituksen esitys rajaa Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset oppilaat valmistavan opetuksen ulkopuolelle. Peruste valmistavaan opetukseen osallistumiselle on oltava oppilaan yksilöllinen tarve, ei syntymäpaikka. Jos opettajat arvioivat lapsen tarvitsevan valmistavaa opetusta, on lapsella oltava oikeus siihen. Tällä hetkellä noin 10 prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista on Suomessa syntyneitä. Vaikka varhaiskasvatus ja sen osallistumisasteen nostaminen ovat tärkeitä keinoja kielen oppimisen tukemisessa, kaikki lapset eivät kuitenkaan syystä tai toisesta osallistu varhaiskasvatukseen. Siksi myös näille lapsille on taattava oikeus valmistavaan opetukseen ja sen lisäopetukseen ilman rajoituksia. Hallituksen esitys heikentää lasten yhdenvertaisuutta ja loukkaa oikeutta opetukseen. Esitetty rajaus ei tuo merkittäviä säästöjä, päinvastoin se voi tuottaa lisäkustannuksia myöhemmin. Kalleinta on se, jos lapsi ei puutteellisen kielitaidon vuoksi saa riittäviä valmiuksia oppimiseen eikä pääse osaksi kouluyhteisöä. Se voi vaikuttaa koko koulutuspolkuun ja tulevaan työuraan.

Arvoisa puhemies! Toinen ongelmallinen asia lakiesityksessä on koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotus. Aamu- ja iltapäivätoiminta on lapsiperheille tärkeä palvelu, sillä pienten koululaisten koulupäivät ovat lyhyitä. Toiminta helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista, ehkäisee lasten yksinäisyyttä ja tukee aktiivista elämäntapaa. Hallituksen esityksessä aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksuja korotetaan noin 23 prosentilla. Esityksen omissa perusteluissa todetaan, että korotukset voivat vaikuttaa perheiden päätökseen hakeutua toimintaan erityisesti pienituloisten ja monilapsisten perheiden kohdalla. Vaikka kunnilla on velvollisuus myöntää maksualennuksia tai -vapautuksia, käytännöt vaihtelevat, ja monilla perheillä ei ole niistä tietoa. Maksujen korottaminen ei ole kestävää aikana, jolloin lapsiperheiden taloudellista asemaa on heikennetty monilla muillakin päätöksillä. Hallituksen päätösten yhteisvaikutuksesta 31 000 lasta putoaa köyhyysrajan alle, ja myös työssäkäyvien köyhyys kasvaa.

On sinänsä perusteltua sitoa maksut indeksiin, mutta hallitus on samaan aikaan jäädyttänyt useiden Kelan etuuksien indeksit, kuten työttömyystuen, lastenhoidon tuen ja yleisen asumistuen. Tämä epäsuhta tarkoittaa käytännössä sitä, että indeksitarkistettavat maksut voivat pienituloiselle perheelle olla todellisia korotuksia.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee olla saavutettavaa kaikille lapsille taustasta riippumatta. Se edistää lasten yhdenvertaisuutta ja perheiden hyvinvointia. Hallitus on omassa ohjelmassaan luvannut parantaa lasten sivistyksellisiä perusoikeuksia ja helpottaa myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

työn ja perheen yhteensovittamista. Tämä esitys, jossa maksuja tuntuvasti korotetaan, ei valitettavasti vie meitä kohti näitä tavoitteita.

Ehdotan, että hyväksytään monisteena toimitetut pykälämuutokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

15.51 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Kososen tässä keskustelussa aiemmin esittämiä vastalauseita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.51 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksuihin olisi tulossa korotuksia. Sivistysvaliokunnan mietintöön on jätetty vastalause, jossa on tärkeitä huomioita. Aamu- ja iltapäivätoiminta on tärkeä palvelu lapsiperheille, koska pienten koululaisten koulupäivät ovat lyhyitä. Toiminta mahdollistaa perheen ja työn sujuvamman yhteensovittamisen, ehkäisee lasten yksinäisyyttä sekä tukee lasten aktiivista ja liikunnallista elämäntapaa. Monille lapsille aamu- ja iltapäivätoiminta on ainoa mahdollisuus harrastaa.

Hallituksen esityksessä aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksuja korotettaisiin noin 23 prosenttia. Enimmäismaksujen korottaminen ei ole kestävä, sillä lapsiperheiden taloudellista tilannetta on hallituskauden aikana heikennetty monella muullakin tavalla ja lasten ja perheiden hyvinvointi eriytyy. Leikkausten yhteisvaikutuksia esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointiin, syrjäytymiseen ja osallisuuteen on seurattava. Hallituksen päätösten vuoksi 31 000 lasta lisää tippuu köyhyysrajan alle. Myös työssäkäyvien köyhyys lisääntyy, kun tulot eivät riitä elämiseen ja sosiaaliturvaa leikataan.

Eri taustoista oleville lapsille saavutettava aamu- ja iltapäivätoiminta on tärkeää sekä lasten yhdenvertaisuuden että perheiden hyvinvoinnin kannalta. Hallitus on luvannut hallitusohjelmassaan parantaa lasten sivistyksellisiä perusoikeuksia sekä helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista. Hallituksen esitys aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen tuntuvasta korottamisesta ei näitä tavoitteita edistä. Eli ainakin tältä osin tätä lakiesitystä olisi kyllä muutettava ja tämä korotus olisi peruttava. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

15.53 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on hyvin merkittävä asia, tämä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotus. Tässähän käy nyt samalla tavalla kuin asiakasmaksujen kohdalla hyvinvointialueilla, eli jos näitä valtionosuuksia nyt sitten päätetään leikata kunnilta, niin sittenhän kunnilla ei tavallaan ole muuta mahdollisuutta kuin nostaa niitä maksuja, ja sitten syytellään taas, että kenen vika tämä on. Mutta tämä on iso kysymys, ja erityisesti yhden vanhemman perheet ovat tällä hallituskaudella itse asiassa kärsineet taloudellisesti eniten, ja se tilanne on jo nyt hankala.

Kuten tässä on jo edelläkin todettu, hallitusohjelmassa on kuitenkin ajateltu perheen ja työn yhteensovittamista, että sitä jollakin tavalla helpotettaisiin, mutta tämä esitys ei nyt sellainen kyllä ole, ja vaikka täällä sanotaan, että asiakasmaksujen alentamista ja perimättä jättämistä voidaan toteuttaa, niin näistä ei perheissä aina tiedetä ja se on joskus myöskin melkoinen byrokraattinen viidakko näitä hakea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Sosiaaliturvaministeri on esittänyt, että lapsiperheköyhyyden ehkäisemiseksi paras tapa olisi, että äidit ja isät menevät töihin. Niin — äidit ja isät kyllä menevät töihin, mutta sitten nämä pikkukoululaiset, ekaluokkalaiset ja tokaluokkalaiset, jotka ovat aika pieniä, joutuvat olemaan siellä yksinään aika pitkän ajan, jos ei tämmöistä taloudellista mahdollisuutta ole siihen iltapäivätoimintaan.

Olen kuullut myös, että nämä pikkuiset sitten saattavat hengaila vaikkapa kirjastossa tai siellä koulun pihassa, mutta sekin on kiellettyä. Kirjastosta ajetaan pois ja koulun pihaan ei saa mennä ennen kuin se varsinainen iltapäivätoiminta tai vanhempien koululaisten koulupäivä on ohi, joten nämä pienet koululaiset sitten ajetaan sinne kotiin. Siellä tosiaankin se yksinäisyys varmasti kasvaa, ja joitakin varmasti myös pelottaa siellä yksin olla, joten näen, että tämä on erittäin haitallinen esitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

15.55 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa puhemies! Valiokunnan käsittelyssä on nyt ollut esitys, jolla vahvistetaan valmistavan opetuksen rakennetta ja turvataan aamu- ja iltapäivätoiminnan jatkuvuus. Haluan nostaa tästä kolme keskeistä asiaa esille.

Ensinnäkin valmistavan opetuksen lisäopetuksen kohdentaminen ulkomailla syntyneille oppilaille on perusteltua. Heillä on usein suurin tarve kielitaidon ja oppimisvalmiuksien tukemiselle, erityisesti silloin, kun he ovat muuttaneet Suomeen vasta kouluikäisinä.

Toiseksi Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset lapset hyötyvät parhaiten yhteisestä esiopetuksesta ja perusopetuksen tukitoimista. Tämä lisää yhdenvertaisuutta ja vahvistaa kotoutumista luontevalla tavalla ja lisää myös täällä näitä arjen yhteisiä kohtaamisia.

Sitten kolmanneksi tästä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisesta ja indeksidonnaisuudesta. Nämähän ovat keinoja pitää palvelut laadukkaina ja tukea niitten saatavuutta myös tulevana vuosina. Nämä maksut tulivat käyttöön vuonna 2003, ja niitä on sitten aina aika ajoin nostettu ja nyt viimeksi noin 10 vuotta sitten. Valiokunta on mietinnössään korostanut, että kuntien tulee huolehtia tiedottamisesta näitten kevennysten suhteen ja on myös otettava huomioon perheiden taloudellinen tilanne, että se ei muodostu esteeksi lasten osallistumiselle tähän aamu- ja iltapäivätoimintaan. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

15.57 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Sain olla opetusministerinä säätämässä tätä lakia 2000-luvun alussa, 2004 muistaakseni tämä laki tuli, ja silloin oli vakava keskustelu käynnissä Suomessa lasten yksinäisyydestä. Lapset olivat avainkaulalapsia, heillä ei ollut lyhyen koulupäivän jälkeen paikkaa minne mennä, ja he sitten ilman ruokaa odottelivat vanhempiaan töistä kotiin. Silloin päätettiin, että lähdetään säätämään lainsäädäntö, joka ei ole velvoittava mutta jossa joka tapauksessa lain perusteella määritellään sitten sen palvelun sisältö ja kokonaisuus ja laatu. Tätä oli jo kaupungeissa, esimerkiksi Helsingin kaupunki oli lähtenyt tätä toteuttamaan ja tavallaan toimi pilottina. Nyt nämä isot maksukorotukset, jotka nyt perheille tulevat, kyllä vaarantavat sen, että kaikki lapset laajasti osallistuisivat tähän toimintaan. Se on kyllä sääli, jos vanhemmat alkavat sitten tehdä päätöksiä, että ei lapselle koulupäivän jälkeen iltapäivätoimintapaikkaa otetakaan.

Tämä toiminta ei ole mitään tahansa harrastekerhoa, joka on semmoista satunnaista, joiinkin päivinä olevaa, vaan tämä on koulupäivän jälkeen tapahtuvaa järjestelmällistä, opetus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

suunnitelmiin perustuvaa toimintaa, jossa kaikki lapset ovat mukana. Tuossa laissa on myös pykälä, joka määrittelee, että siellä iltapäivätoiminnan aikana on tarjottava lapselle välipala.

Nyt tämmöisenä aikana, kun kotitaloudet ovat tiukilla ja perheillä on vähän rahaa, näillä maksuilla ei pidä näivettää ja heikentää sitä, että lapset tähän palveluun osallistuvat. Moni ei myöskään tiedä sitä, että saa näitä maksualennuksia ja -vapautuksia. Siinä on aina vähän se leima, ja jotta osaa hakea, pitää myös tietää, että se on mahdollista. Joten tällaisena aikana maksujen korotuksista pitäisi pitäytyä ja huolehtia siitä, että kaikki mahdollisimman laajasti pysyvät tämän palvelun piirissä ja muutkin tulevat tämän palvelun piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta.

16.00 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esityksen toinen kokonaisuus tästä valmistavan opetuksen rajaamisesta vain ulkomailla syntyneisiin oppilaisiin on erittäin ongelmallinen. Valmistavan opetuksen tarkoitus on vahvistaa lapsen kielellisiä taitoja ja oppimisvalmiuksia silloin kun siihen on yksilöllinen tarve, ei silloin kun lapsen syntymäpaikka täyttää jonkin hallinnollisen ehdon.

Tosiasia on, että noin kymmenen prosenttia valmistavan opetuksen oppilaista on Suomessa syntyneitä. He ovat sellaisia lapsia, joiden kielitaitoa tai koulunkäynnin valmiuksia tulee vahvistaa ennen siirtymistä perusopetukseen. Näiden lasten sulkeminen tuen ulkopuolelle vaarantaa sekä heidän yhdenvertaisuutensa että oikeutensa opetukseen. Se myös asettaa opettajat mahdottomaan tilanteeseen. He voivat arvioida tuen tarpeen, mutta lapsella ei enää olisikaan oikeutta sitä saada.

On myös todettava, ettei tämä esitetty rajausta tuota kuitenkaan merkittäviä säästöjä. Sen sijaan se voi lisätä myöhempiä kustannuksia, jos lapset eivät saa riittäviä valmiuksia oppimiseen ja integroitumiseen. Varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostaminen on tärkeää ja on tietenkin hyväksi maahanmuuttajataustaisten perheiden lapsille, mutta sen varaan ei voida rakentaa koko järjestelmää, sillä kaikki lapset eivät siihen kuitenkaan osallistu.

Arvoisa puhemies! Meidän koulutusjärjestelmämme vahvuus on ollut siinä, että tuki perustuu tarpeeseen, mutta nyt esitetty rajausta murentaa tämän hyvän periaatteen. Lapsen oikeutta oppia ja saada tarvitsemansa tuki ei tule määritellä syntymämaan perusteella, ja näin ollen kannatan edustaja Lohikosken pykälämuutosehdotuksia tähän asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

16.01 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä aamu- ja iltapäivätoiminnasta, että tässä nyt jos perheet päättävät tämän maksukorotuksen takia, että lapsi ei sinne iltapäivätoimintaan menisi, he sitten menevät yksin kotiin, ja siellä myös todennäköisesti mahdollisesti se kännykkä tai jokin muu laite on sitten kädessä ja pelataan niitä ja ollaan siellä sosiaalisessa mediassa — joskin nythän on tullut juuri pääministeriltä ja sosiaaliturvaministeriltä tämmöinen ehdotus, että selvitetään tätä alle 15-vuotiaiden somen käyttöä. Mehän olemme tulevaisuusvaliokunnan lasten, nuorten ja perheiden ohjausryhmässä jo tehneet selvityksen tästä, ja toivottavasti tätä hyödynnetään siinä jatkotyössä. Tosiaan juuri tämä laitteiden käyttö on siis laajempi ongelma nyt jos näitä maksuja korotetaan, ja siellä digimaailmassa sitten myös vaarat näille lapsille ovat suuret.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Halusin myös sanoa tästä valmistavasta opetuksesta, että tässähän nyt rajataan se lisäopetus vain ulkomailla syntyneille oppilaille, ja tämä on hyvin ongelmallista myöskin. Kielen oppimisen ja oppimisvalmiuksien vahvistamisen tarve ei synny passin tai syntymämaan perusteella, vaan lapsen yksilöllisestä tilanteesta. Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia on valmistavassa opetuksessa noin kymmenesosa, ja heille tämä tuki on ollut yhtä lailla välttämätöntä, joten näen kyllä tässä esityksessä paljon riskejä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen.

16.03 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Kun en ollut tuota edellistä puhettani etukäteen kirjoittanut, niin siinä vahingossa tulin sanoneeksi, että näissä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksun korotuksissa pitäisi pitäytyä. Piti sanoa, että pitäisi pidättäytyä niistä, eli ei missään nimessä näitä aamu- ja iltapäivätoimintamaksuja pitäisi korottaa tällaisessa tilanteessa. Kun se puheen konteksti otetaan huomioon, niin varmaan siinä edellisessäkin käy selväksi, että tässä oli kyseessä lapsus. Kiitos vinkistä henkilölle, joka tämän minulle vihjaisi. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.